

NASILJE NAD ŽENSKAMI

Poročilo o stanju in razmerah v Mestni občini Nova Gorica

Pripravljalci gradiva:

- Mestna občina Nova Gorica, Oddelek za družbene dejavnosti
- Center za socialno delo Nova Gorica
- Zavod Karitas Samarijan Solkan
- mag. Darinka Kozinc

Maj 2011

KAZALO

UVOD	3
1. NACIONALNA RAZISKAVA O NASILJU V ZASEBNI SFERI IN V PARTNERSKIH ODNOSIH.....	3
2. STANJE IN RAZMERE V MESTNI OBČINI NOVA GORICA.....	5
2.1. Aktivnosti Mestne občine Nova Gorica	5
2.2 Aktivnosti Centra za socialno delo Nova Gorica.....	5
2.3 Aktivnosti Zavoda Karitas Samarijan.....	8
2.3.1. Opis programov, v katerih v Zavodu Karitas Samarijan pomagajo žrtvam različnih oblik nasilja	9
ZAKLJUČEK.....	12

UVOD

Svetnica Mestnega sveta Mestne občine Nova Gorica mag. Darinka Kozinc je na seji Mestnega sveta dne 16.12.2010 podala predlog, da se na eni od sej Mestnega sveta Mestne občine Nova Gorica obravnava nasilje nad ženskami v mestni občini.

Po navedbah svetnice je prva slovenska nacionalna raziskava o nasilju v zasebni sferi in v partnerskih odnosih pokazala, da je vsaka druga Slovenka v starosti od 15. do 80. leta doživela eno od oblik nasilja v domačem okolju. Najpogosteje so ženske doživljale psihično nasilje (49,3 %), fizično nasilje (23 %), premoženjsko nasilje (14,1 %), omejevanje gibanja in stikov (13,9 %) in spolno nasilje (6,5 %).

Predlagala je, da Mestni svet Mestne občine Nova Gorica obravnava to tematiko, ki se nanaša na naše lokalno okolje, ter da občinska uprava k sodelovanju povabi nevladne organizacije, ki se z nasiljem srečujejo in ga obravnavajo, ter poročajo o stanju in razmerah v naši občini. Tako bo možno poiskati poti in ukrepe, kako razmere izboljšati.

Oddelek za družbene dejavnosti je k sodelovanju pri pripravi gradiva povabil Center za socialno delo Nova Gorica in Zavod Karitas Samarijan, ki se v lokalnem okolju ukvarjata s tem področjem. V nadaljevanju so na kratko povzeta raziskava o nasilju v zasebni sferi in v partnerskih odnosih ter so opisane aktivnosti in podatki navedenih izvajalcev o problematiki nasilja nad ženskami v lokalni skupnosti.

1. NACIONALNA RAZISKAVA O NASILJU V ZASEBNI SFERI IN V PARTNERSKIH ODNOSIH

Definicija nasilja nad ženskami, ki jo je postavila Svetovna zdravstvena organizacija pravi, da je nasilje: »vsako dejanje, ki rezultira ali pa je mogoče, da bo rezultiralo, v fizični, seksualni ali psihološki poškodbi ali trpljenju žensk in vključuje dejanja kot so prisila, odvzem prostosti ali omejevanje svobode v javnem ali zasebnem življenju, (Leskošek V. in dr. 2010).«

V letu 2010 je bila v okviru ciljnega raziskovalnega projekta CRP V5-0464 z naslovom Pojavnost nasilja in odzivnost na nasilje v zasebni sferi in partnerskih odnosih pod vodstvom Ištitora za kriminologijo izvedena Nacionalna raziskava o nasilju v zasebni sferi in v partnerskih odnosih avtoric Vesne Leskošek, Mojce Urek in Darje Završek.

Iz raziskave je razvidno, da je pogostost nasilja nad ženskami in pripravljenost storilcev za nasilje, odvisna od simbolnega, socialnega in ekonomskega statusa žensk in otrok v evropskih družbah in v posamezni družini. Nasilje v zasebni sferi in intimnih odnosih povzročijo različni storilci in tudi žrtve tega nasilja so različne. Lahko ga povzročijo ženske in moški, otroci, mladi ali stari. Nasilje pogosto ni osamljen dogodek, temveč gre za ponavljajoča dejanja. Pojavlja se v različnih oblikah in je sredstvo, ki ga član družine uporabi, da bi pridobil moč nad drugimi člani skupnosti in si jih podredil. Več študij in raziskav je pokazalo, da je najbolj pogost storilec nasilja moški in najbolj pogosta žrtev njegova partnerka. Moški so pogosteje žrtve nasilja v javni sferi. Nasilje je spolno specifično, ker je del moškosti, ki se spodbuja s socializacijo tako, da se pri fantih poudarja njihova fizična moč, tekmovalnost, braniti se morajo ali pa napadati, da pokažejo svojo moškost. Socializacija poteka podobno še v današnjem času, ko so etična načela bolj naklonjena mirnemu reševanju sporov, dialogu, pogovoru in ko je nasilje bolj sistematično preganjano in kaznovano.

Ženske so pogosto do nasilja v partnerstvu tolerantne, ga ne prepoznajo, se mu težko uprejo in še težje iz takšnega odnosa odidejo, saj v veliko primerih verjamejo, da jih ima storilec rad in se bo spremenil. Sram in strah sta pomembna razloga, da ostajajo v odnosu, ki je zanje destruktiven. Razloge za nasilje iščejo v težavah njihovih partnerjev. V nasprotju s tem je javnost prepričana, da nasilja ni veliko, da se dogaja le v določenem družbenem sloju, da je povezano z odvisnostmi, alkoholizmom, nezaposlenostjo, neizobraženostjo in podobnimi vzroki. Prepričani so, da nasilje ne more biti tako hudo, če žrtev povzročitelja nasilja ni pripravljena zapustiti. Dinamika nasilja pa je dosti bolj zapletena in nasilnega odnosa ni mogoče z lahkoto prekiniti. Žrtev namreč zaradi dolgotrajnega nasilja realnost dojema in razume drugače. Nasilje vključuje zapletene in sofisticirane načine osamitve žrtev, ki vplivajo ne le na fizično, temveč tudi na njihovo duševno doživljanje. Raziskovanje nasilja v zasebni sferi in intimnih partnerstvih mora temeljiti na spoznanjih o specifikah življenja v nasilnih odnosih, o čemer obstaja obsežna literatura in mnogi rezultati raziskovanj (Leskošek V. in dr., 2010).

Kljub družbenim spremembam in spremembam družinskih praks se zdi, da se nasilje ni zmanjšalo. Še vedno je najpogostejše med tistimi, ki se med seboj dobro poznajo. Tudi za postindustrijske države velja podatek, da doživi nasilje (psihično, fizično in spolno) vsaka 4 ženska. Spremenilo pa se je zavedanje o tem, da je nasilje nad ženskami in otroki zločin in da je za spremembe na tem področju potrebna čim večja ozaveščenost žensk in otrok, da se nasilju uprejo, ga prijavljajo, in učinkovita strokovna pomoč za tiste, ki so ga preživeli.

V Sloveniji je bilo do sedaj opravljenih le nekaj raziskav na področju nasilja nad ženskami, ki v glavnem ugotavljajo, da pomanjkanje raziskovalnih rezultatov povzroča ovire pri načrtovanju politik na področju nasilja, saj statistični podatki raznih služb prikazujejo le vrh ledene gore, ker ostaja večina nasilja neprijavljena in prikrita, vendar so raziskovalni rezultati opravljenih raziskav pomembni in omogočajo delen uvid v problem (Leskošek V. in dr., 2010).

V letu 2010 je bila tako izvedena Nacionalna raziskava o nasilju v zasebni sferi in v partnerskih odnosih avtoric Vesne Leskošek, Mojce Urek in Darje Zaviršek, katere ključne ugotovitve so:

- »vsaka druga ženska (56,6%) je od dopolnjenega 15. leta starosti doživela eno od oblik nasilja - najpogosteje so doživljale psihično nasilje (49,3%), potem fizično (23%), premoženjsko (14,1), omejevanje gibanja (13,9) in spolno nasilje (6,5%),
- vsaka druga ženska je doživela nasilje tudi v zadnjih 12 mesecih, največkrat psihično nasilje, manj pa je fizičnega nasilja (5,9%), spolnega (1,5%), premoženjskega (7%) in omejevanja svobode (6,1%); če bi psihično nasilje izključili in upoštevali le slednje 4 vrste nasilja, bi ga v zadnjem letu doživela vsaka 5 ženska,
- 4% žensk doživlja nasilje v več intimnih zvezah s strani večjega števila oseb,
- podatki kažejo, da se nasilje lahko začne kadarkoli v življenju, od zgodnjega otroštva, do pozne starosti; pri nekaterih ženskah traja celo življenje,
- 5,5% žensk je nasilje doživljalo tudi v nosečnosti; 4,5% žensk je poročalo, da je bil povzročitelj nasilen tudi do otrok in sicer najpogosteje psihično, potem fizično in spolno,
- ženske, ki doživljajo nasilje, so manj zdrave od žensk v splošni populaciji; 44,6% žrtev nasilja je svoje zdravje označilo kot slabo in zelo slabo, v primerjavi s 6,9% iz splošne populacije; večkrat doživljajo stres, tesnobo, prebavne motnje, izgubo teka, želodčne težave, glavobol, imajo stalno bolečino v predelu telesa, čutijo utrujenost, vrtoglavico, tresenje rok, motnje spanja, slabo koncentracijo, nespečnost, strah, depresivnost in pogosteje in resneje mislijo na samomor,
- povzročitelji nasilja so v 90,8% moški; večinoma so bolj izobraženi, saj jih je največ končalo srednjo šolo, skoraj v enakem odstotku pa se razvrstijo v nižjo ali višjo izobrazbo od srednje; nasilni postajajo že zgodaj, saj je najmlajši star 14 let in so

nasilni tudi v pozni starosti, saj ima najstarejši 84 let; največkrat so zaposleni za polni delovni čas, redkeje za nedoločen čas - tako je zaposlenih 16,9%; le 1,4% je brezposelnih,

- od tistih, ki so verni, jih je 90,3% katoličanov, ostali so pravoslavne ali muslimanske vere, vendar je manj takih, ki vero zares tudi prakticirajo, se torej udeležujejo verskih obredov - takšnih je 15,7%,
- petina jih redno uživa alkohol, ostali redkeje, 16,7% nikoli; podatki so podobni splošnim podatkom o uživanju alkohola na Slovenskem. Med storilci torej ni več alkoholikov, kot jih je v običajni populaciji moških; podobno je z drogami, saj 80,8% moških nikoli ne uživa droge, le 3,8% jih uživa vsak dan (Leskošek V. in dr., 2010, str. 20)«.

2. STANJE IN RAZMERE V MESTNI OBČINI NOVA GORICA

2.1. Aktivnosti Mestne občine Nova Gorica

Mestna občina Nova Gorica v okviru področja socialnega varstva namenja posebno skrb problematiki nasilja nad ženskami. Reševanje navedene problematike je sicer v pristojnosti centrov za socialno delo in ostalih institucij, nevladnih organizacij, ki se ukvarjajo s tem področjem. Center za socialno delo Nova Gorica obravnava to področje v okviru koordinacije za nasilje v družini.

Mestna občina Nova Gorica programe, ki izvajajo aktivnosti na tem področju, finančno podpira v okviru vsakoletnega javnega razpisa za sofinanciranje programov in projektov s področja socialne dejavnosti, določena sredstva pa je do letos na podlagi letne pogodbe namenjala tudi Zavodu Karitas Samarijan, ki izvaja program Materinski dom Solkan in dom Karitas na cesti. Zavod Karitas Samarijan sicer izvaja tudi program Varna hiša.

Vsako leto od 25. novembra do 10. decembra potekajo mednarodni dnevi akcij proti nasilju nad ženskami. V obdobju od 25.11.2010 do 10.12.2010 je v Novi Gorici v sodelovanju nevladnih organizacij iz Zveze za nenasilje in Ministrstva RS za notranje zadeve ter policije potekal osrednji dogodek številnih akcij za osveščanje in izobraževanje strokovne in laične javnosti na tem področju. 25. novembra 2010 se je tako v Novo Gorico pripeljal avtobus aktivistk in aktivistov, v centru mesta so ministrica za notranje zadeve Katarina Kresal, župan Mestne občine Nova Gorica Matej Arčon, predstavniki Centra za socialno delo Nova Gorica ter Zavoda Karitas Samarijan mimoidočim delili bele pentlje, simbol nenasilja, in informativni material. Istega dne je potekala tudi okrogla miza na temo nasilja nad ženskami.

Mestna občina Nova Gorica sicer tudi ob drugih podobnih priložnostih pristopi k sodelovanju za ozaveščanje širše javnosti o navedeni problematiki.

V mestni občini se zavedamo problema nasilja nad ženskami tudi v našem lokalnem okolju ter se pridružujemo tako enkratnim akcijam na to temo kot podpora aktivnostim, ki potekajo stalno. Gre za družbeni problem, ki ga sicer poleg zgoraj navedenih aktivnosti poskušamo reševati tudi posredno, kot npr. dobro sodelovanje med organizacijami, ki delujejo na tem področju (skupno iskanje ustrezne pomoči v posameznih konkretnih primerih, ko je potrebno takojšnje ukrepanje - urejanje nastanitev, denarne pomoči...).

2.2 Aktivnosti Centra za socialno delo Nova Gorica

V zadnjih desetih letih so strokovni delavci na CSD pričeli obravnavati nasilje z novimi strokovnimi znanji, pristopi, z večjim sodelovanjem z nevladnimi organizacijami in društvi, ter

z vsemi drugimi akterji v socialni mreži družine ali posamezne uporabnice, ki je preživela ali pa še doživlja nasilje. Pokazala se je potreba po tinskem delu.

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je v letu 2004 zaposlilo 12 regijskih koordinatorok za obravnavo nasilja v družini. Kot koordinatorica za nasilje deluje na Centru za socialno delo Nova Gorica Majda Pušnar. Koordinatorica deluje na območju Goriške regije, ki obsega pristojnosti centrov za socialno delo Ajdovščine, Idrije, Nove Gorice in Tolmina. V okviru svojih nalog koordinatorica:

- organizira in vzdržuje mrežo sodelovanja med centri za socialno delo in drugimi institucijami (policijo, pravosodjem, zdravstvom, šolstvom, nevladnimi organizacijami),
- nudi strokovno podporo strokovnim delavcem - nosilcem primera in sodeluje na MDT,
- koordinira in po potrebi izvaja naloge po Pravilniku o prepovedi približevanja določenemu kraju ali osebi, v primerih izreka ukrepa prepovedi približevanja koordinira delo interventne službe,
- vodi evidenco zaznanega nasilja v regiji, analizira stanje, ugotavlja potrebe,
- vodi intervizijsko skupino strokovnih delavcev centrov v regiji,
- sodeluje v intervizijski skupini koordinatorjev na državnem nivoju,
- prenaša nova znanja, organizira in načrtuje potrebe po specializiranih oblikah usposabljanja strokovnih delavcev,
- senzibilizira in vpliva na strokovno in laično javnost glede pojava različnih oblik nasilja,
- pripravlja in vzpostavlja nove možnosti za kratkotrajne namestitve.

Od 1. 2. 2010 deluje Regijska služba za koordinacijo in pomoč žrtvam nasilja, ki jo je predvidel ZPND. Ta vključuje interventno službo, koordinatorja za preprečevanje nasilja in krizni center.

Na Centru za socialno delo Nova Gorica deluje interventna služba za štiri centre za socialno delo v regiji. Interventna služba izvaja posredovanje v vseh nujnih in neodložljivih primerih na podlagi obvestila policije, kadar gre za:

- mladoletnega otroka, ki je ogrožen ali ostane brez staršev,
- žrtev nasilja v družini,
- osebo, ki ji je odvzeta poslovna sposobnost ali podaljšana roditeljska pravica in ostane brez varstva in oskrbe,
- starejšo osebo, ki je brez svojcev in se zaradi starostnih sprememb znajde v hudi stiski ali se izgubi.

Tem osebam se nudi prva socialna pomoč in namestitev v varno okolje. Interventna služba se izvaja izven poslovnega časa, 365 dni v letu.

Ko je izrečen ukrep prepovedi približevanja izven poslovnega časa, je o tem obveščena interventna služba, ki takoj vzpostavi stik z žrtvijo, ji razloži ukrep in ji po telefonu ali osebno na terenu nudi prvo socialno pomoč. Z nasilnežem opravi prvo socialno pomoč koordinatorica za obravnavo nasilja prvi delovni dan, ko je o ukrepu obveščena s strani dežurnega na interventni službi.

Na Centru za socialno delo Nova Gorica opažajo, da število primerov nasilja na našem območju narašča:

- v letu 2008 so na Centru za socialno delo Nova Gorica obravnavali:
 - 88 primerov zaradi suma ogroženosti,
 - v 28 primerih so sodelovali ob izreku prepovedi približevanja (23IS+5PČ),
 - 19 intervencij zaradi nasilja izven poslovnega časa.

SKUPAJ: 135 primerov

- v letu 2009 so obravnavali:
 - 109 primerov zaradi suma ogroženosti,

- v 41 primerih so sodelovali ob izreku prepovedi približevanja (36IS+5PČ),
- 35 intervencij zaradi nasilja izven poslovnega časa.

SKUPAJ: 185 primerov

- v letu 2010 so obravnavali:
 - 44 primerov zaradi suma ogroženosti,
 - v 26 primerih so sodelovali ob izreku prepovedi približevanja (24IS+2PČ),
 - 43 intervencij zaradi nasilja izven poslovnega časa.

To so novi primeri v letu 2010. Se pa nekateri primeri v obravnavi še iz preteklega leta, ker so primeri zahtevni in rabijo dolgotrajnejšo timsko obravnavo.

Na CSD Koper je bilo izrečenih 52 ukrepov prepovedi približevanja, v Postojni pa 11 ukrepov prepovedi približevanja.

V večini primerov so najbolj pogosto žrtve nasilja ženske in otroci, v posameznih primerih tudi moški. V zadnjem mesecu sta bili v dveh primerih izreka ukrepa prepovedi približevanja nasilnici ženski.

Povprečna starost žrtve je 38 let, nasilneža pa 43 let.

Imeli so tudi posamezne primere, ko je starejši zakonec izvajal nasilje nad starejšo ženo.

V večini primerov gre za kombinacijo fizičnega in psihičnega nasilja, ki se izraža v grožnjah, prepirih, kričanju in fizičnem obračunavanju. Pogosto je vzrok nasilja zloraba alkohola ali gre za psihične motnje pri nasilnežu.

Žrtvam in nasilnežem ponudijo pomoč na Centru za socialno delo Nova Gorica v obliki socialno varstvenih storitev (osebna pomoč, svetovanje). Usmerijo jih tudi v druge oblike pomoči izven centra za socialno delo (Šent, Ozara, družinska terapija na Sveti Gori in druge svetovalnice). Žrtve so se pripravljene vključiti v še kakšno pomoč, nasilneži pa v glavnem niso kritični do nasilja in vso krivdo pripisujejo partnerju. Ker je vključitev prostovoljna, so strokovni delavci zelo nemočni, če nasilnež ni pripravljen sprejeti pomoči. Potrebno bi bilo zakonsko urediti, da se mora nasilnež vključiti v kakšno obliko pomoči.

V letu 2010 je začel v Novi Gorici delovati krizni center za otroke in mladostnike, v katerem lahko dobijo zatočišče otroci, mladostniki in v izrednih primerih matere z otroci, ki so žrtve nasilja.

V lokalnem okolju sta prisotna sicer še Ozara in Šent, ki izvajata programe za osebe s težavami v duševnem zdravju, v okviru Šenta deluje še Dnevni center za uporabnike prepovedanih drog.

V okviru Centra za socialno delo Nova Gorica se vzpostavlja tudi program Dnevni center za mlade s psihosocialnimi težavami.

Opažanja Centra za socialno delo Nova Gorica na področju dela nasilja nad ženskami:

- več žensk (v večini srednje generacije) se odloči spregovoriti o nasilju, bodisi zaradi večje osveščenosti v zvezi z nasiljem ali pa njihove ekonomske samostojnosti,
- ženske o nasilju spregovorijo, velikokrat pa niso pripravljene na spremembe, saj iščejo izgovore in vztrajajo v problemu,
- pogosto je nasilje nad ženskami prikrito in se z njim srečujejo posredno; žrtev opolnomočijo, da prijavi nasilno dejanje policiji oz. to storijo strokovni delavci in ponudijo strokovno pomoč pristojne službe ter pomagajo pri urejanju namestitve v varno okolje,
- prijavi nasilja se, zlasti starejše žrtve, včasih izogibajo zaradi stigmatizacije okolja,
- ZPND je za nekatere ženske sredstvo za velike manipulacije: npr. stiki, razvezni postopki, dodelitev v varstvo in vzgojo mladoletnega otroka,
- ženske usmerjajo v skupine za samopomoč žensk žrtev nasilja, v osebno pomoč, v druge institucije, ki nudijo psihoterapevtsko pomoč,

- sprememba družbene percepcije pojava, ki danes predstavlja eno pomembnejših tem javnosti, predhodno pa je bila tema nasilja nad ženskami obravnavana kot marginalna oz. je bila celo tabuizirana,
- povečana senzibilnost služb in učinkovitejše medinstitucionalno sodelovanje služb pri zagotavljanju pomoči - zakon nalaga izobraževanja izvajalcev, zaposlenih ter določa sodelovanje.

V lokalnem okolju bi potrebovali še:

- programe za delo z žrtvami in nasilneži,
- dnevni center za otroke,
- očetovski (moški) dom za moške žrtve nasilja in moške ob ločitvi, ki ostanejo brez stanovanja.

2.3 Aktivnosti Zavoda Karitas Samarijan

Zavod Karitas Samarijan je nevladna in neprofitna organizacija, ustanovljena leta 2000 z namenom izvajanja socialnih programov pomoči ljudem v različnih stiskah.

V zavodu, ki je v tem letu praznoval 10. obletnico delovanja, se trudijo delati dobro za ljudi, odgovarjati na različne potrebe po socialnih programih, delati strokovno, hkrati pa ohranjati topel medčloveški odnos, razumevanje in stik z uporabnicami in uporabniki. Rezultat so programi, ki nepretrgoma delujejo že 10, let, pet let, štiri leta, tri leta..

Zavod Karitas Samarijan je v letu 2010 izvajal naslednje programe:

- Materinski dom Solkan in Dom Karitas na Cesti,
- Varna hiša Karitas za Primorsko,
- Vrtnica- socialna rehabilitacija oseb s težavami zaradi zasvojenosti z alkoholom,
- Medgeneracijsko središče Samarijan,
- celovita pomoč odvisnikom in njihovim svojcem.

V zavodu Karitas Samarijan se ukvarjajo s problematiko nasilja v družini že 10 let. Že kmalu po začetku delovanja programa materinski dom se je pokazalo, da je veliko njihovih uporabnic tudi žrtev nasilja ali pa trpijo za posledicami nasilja. V času njihovega dela na področju pomoči žrtvam nasilja v družini se je pokazalo, da tudi na našem območju stopa ta problematika iz tabuiziranega, zanikanega problema, vse bolj v zavest ljudi o nujnosti sprememb tako v zakonodaji kot v informiranosti, pomoči in ozaveščanju ljudi. Dejstvo je, da se nasilje nad ženskami in otroki dogaja v vseh družbenih slojih. Nasilje v družini je ena najbolj razširjenih in skritih oblik kršitev človekovih pravic. Temelji na neenakovrednih družbenih odnosov med spoloma, izvira iz družbene neenakosti med spoloma in to neenakost tudi ohranja.

Nekaj dejstev o nasilju v družini, ki so jih v zavodu izluščili iz njihovih izkušenj:

- ženske doživljajo nasilje povprečno več let, preden se odločijo za pomoč, starejše ženske tudi po 20, 30 let,
- zaradi dolgotrajnega nasilja, ki ga doživljajo imajo pogosto težave s psihosocialnim stanjem ali psihičnim zdravjem: težave z depresijo, raznimi odvisnostmi, motnjami hranjenja, psihiatrične diagnoze; otroci imajo razne vedenjske probleme, težave v šoli, patološke strahove itd,

- zaradi strahu pred povzročiteljem nasilja, sramu, občutku krivde, neozaveščenosti, ekonomske odvisnosti ali ker nimajo podpore, težko prekinejo krog nasilja in gredo stran od nasilneža,
- nasilje se dogaja predvsem doma, običajno ni prič ali pa so to otroci,
- nasilna dejanja imajo za posledico težke travmatske posledice, tako pri ženskah kot pri otrocih,
- nasilje v družini se velikokrat prenaša kot vzorec iz generacije v generacijo; tako ženska, ki je bila žrtev ali priča nasilja v družini in ni bila deležna primerne pomoči, doživlja nasilje tudi zakonu oz. partnerskem odnosu,
- povzročitelji nasilja v družini so predvsem moški,
- večina uporabnic, ki je uspešno zaključila program, se uspe rešiti iz kroga nasilja ter postavi nove zdrave temelje za njeno življenje in odraščanje svojih otrok.

2.3.1. Opis programov, v katerih v Zavodu Karitas Samarijan pomagajo žrtvam različnih oblik nasilja

Materinski dom Solkan in Dom Karitas na Cesti

Program se izvaja na dveh lokacijah: Materinski dom Solkan, ki je v bližini Nove Gorice in Dom Karitas na Cesti, ki se nahaja v vasi Cesta pri Ajdovščini.

Namenjen je ženskam in njihovim otrokom, samskim ženskam, nosečnicam, brezdomkam, ki so se zaradi različnih okoliščin znašle v socialni stiski, imajo težave v družini in je začasna nastanitev v materinskem domu edina trenutna možna rešitev.

V materinskem domu je veliko uporabnic, ki trpijo zaradi posledic različnih oblik nasilja, bodisi, da so nasilje doživljale kot otroci – žrtve, opazovalci ali kot odrasle po prekinitvi nasilne situacije, ko niso več v neposredni ogroženosti.

Bivanje v Materinskem domu vključuje različne oblike pomoči:

- svetovalni in razbremenilni razgovori,
- svetovanje pri vzgoji otrok,
- delovna terapija (učenje in vodenje gospodinjstva, vrtnarjenje...),
- sodelovanje z javnimi službami in nevladnimi organizacijami,
- skupino za samopomoč,
- poglobljene individualne terapevtske svetovalne razgovore,
- ustvarjalne in socialne delavnice,
- učno pomoč za otroke....

V letu 2010 je bilo v Materinskem domu Solkan in Domu Karitas na Cesti nastanjenih 19 žensk in 16 otrok, od tega v materinskem domu Cesta 4 ženske in 6 otrok, v materinskem domu Solkan pa 15 žensk in 10 otrok. V desetih letih so pomagali že več kot 200 ženskam in 250 otrokom. V obeh domovih Zavod Karitas Samarijan razpolaga z 12 sobami s 26 ležišči.

Uporabnice so nastanjene v programu povprečno eno leto, največ eno leto in pol. V tem času si morajo postaviti nove temelje za novo življenje.

V programu so zaposleni: vodja programa in dve strokovni delavki (socialni delavki), občasno sodeluje tudi psiholog, družinska terapevtka, pedagog. Naloga strokovnih delavk je, da uporabnicam nudijo vso strokovno pomoč in podporo, pomagajo pri osebni rasti in zagotovitvi finančne varnosti. To obdobje je za vsako žensko verjetno najtežje, saj se poleg

oblikovanja novih življenjskih temeljev mora spopadati še z različnimi postopki na sodišču (razveza, stiki in dodelitev otrok...), kar je večinoma zelo travmatično.

Pomembno vlogo pri izvajanju programa imajo tudi prostovoljci, v letu 2010 je bilo v program vključenih 32 prostovoljcev, ki pomagajo pri vzdrževanju hiše in okolice, opravljajo hišniška dela, dijakinje se z otroki družijo, izvajajo učno pomoč in delavnice. Izvajajo tudi tematske in ustvarjalne delavnice, skupino za samopomoč, druženje z ženskami. Uporabnice imajo tudi možnost duhovne oskrbe.

Program se vključuje v mrežo socialnih programov, ki jih sofinancira Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Program je verificiran pri Socialni zbornici Slovenije.

Kot nevladna organizacija mora zavod z različnimi sofinancerji pridobiti najmanj 20% sofinanciranje. V današnjih časih jim to predstavlja veliko težavo. Sredstva sofinancerjev potrebujejo za materialne stroške bivanja uporabnic, zagotovitve različnih dodatnih, specialnih vrst pomoči tako ženskam kot otrokom (terapije, svetovanja...), za potrebe hiš - oprema, gospodinjinski material, hrana.....

»V materinskem domu smo tri mesece. Imamo se lepo, otroci so se umirili in počutimo se varno. Zopet smo začutili toplino doma in družine. Tu si nabiramo moč za nadaljnjo življenje in pridobili smo si upanje v življenje, da nismo sami...«, Marija, stanovalka Materinskega doma.

Varna hiša Karitas za Primorsko

Program je namenjen ženskam in njihovim otrokom, ki so žrtve kakršnekoli oblike nasilja in potrebujejo umik v varen prostor. S strokovno in človeško pomočjo želi izvajalec v trenutkih najhujše stiske nuditi osebno pomoč, svetovanje in predvsem varen prostor. Zaradi zagotovitve varnosti se program izvaja na tajni lokaciji.

Bivanje v varni hiši vključuje različne oblike pomoči:

- namestitve žensk in njihovih otrok v varen prostor,
- krepitev moči uporabnic za samostojno življenje in spodbujanje k aktivnemu reševanju osebnih stisk,
- pomoč pri urejanju zadev z zunanjimi institucijami,
- načrtovanje življenja po odhodu iz varne hiše,
- izvajajo tudi razne skupinske aktivnosti: skupina za samopomoč, delavnice...

Kapacitete so premajhne glede na potrebe. Izvajalec razpolaga z dvema sobama, v katerih je sedem postelj. V letu 2010 je bilo nameščenih 9 žensk in 8 otrok. Uporabnice imajo možnost šest mesecev bivanja v programu, potem pa, ko razrešijo nasilno situacijo, lahko nadaljujejo z bivanjem v Materinskem domu. Od začetka delovanja so v Varni hiši Karitas za Primorsko pomagali že več kot 50 ženskam in 45 otrokom.

V letu 2010 se je program na podlagi pridobljene strokovne verifikacije in razpisa pri Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve uvrstil v večletne sofinancirane programe ter v javno mrežo socialnovarstvenih programov.

V programu so zaposleni: vodja programa in strokovna delavka. Po potrebi vključujejo tudi različne strokovnjake pri razreševanju osebni težav, zagotovitvi varnosti, sodnih postopkih.

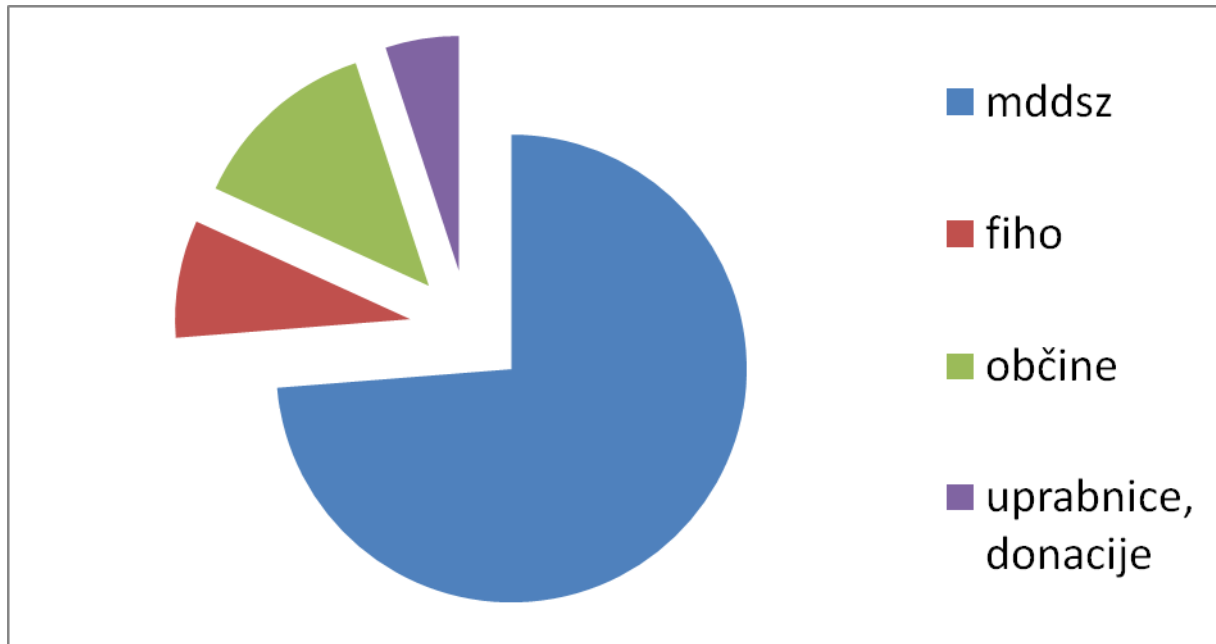
Preko petih let delovanja se kaže veliko povečanje problematike nasilja v družini. Priča so skoraj vsakodnevnim telefonskim prošnjam za svetovanje. Čeprav se je zakonodaja nekoliko spremenila v korist žrtve nasilja, pa se za zidovi domov dogaja še težko nasilje različnih oblik nad ženskami in otroki.

Enake težave kot materinski dom ima program pri zagotavljanju sofinanciranja, tudi potrebe za katere potrebujejo sredstva, so večinoma enake .

»Prišla sem, ko me je bilo strah, da mi bo sledil in dokončal tisto, kar mu do sedaj ni uspelo. Razumljivo, da sem se tu počutila varno, potem pa je sledilo vse, kar mora - začela sem

verjeti vase in malo tudi v svet okoli sebe. Hvala za vse, za dobro voljo, za zaupanje, za spodbudne besede, za potrpljenje«, stanovalka Varne hiše.

Prikaz deležev financerjev, ki velja za oba programa:

Samarijan telefon za starejše: 031 666 321

V okviru programa Medgeneracijsko središče Samarijan deluje tudi telefon za starejše, ki nudi svetovanje in pogovor tudi v primerih nasilja. Opažajo, da je nasilje nad starejšimi zelo skrit, vendar hud problem, saj so ti večinoma nemočni, nasilneži pa so večinoma svojci. Po izkušnjah se nasilje nad starejšimi manifestira kot fizično nasilje zaradi izsiljevanja denarja in materialnih dobrin, zanemarjanja v primerih ko so starejši v domači oskrbi, psihičnega nasilja z ustrahovanjem, grožnjami, izkoriščanjem.

Predlogi Zavoda Karitas Samarijan za obogatitev dela na področju nasilja v Mestni občini Nova Gorica:

- zagotovitev ustreznega sofinanciranja obstoječih programov, da bomo lahko še naprej pomagali žrtvam nasilja; Mestna občina se je z letošnjim letom odločila, da ne sofinancira več programa Materinski dom iz proračuna, varne hiše pa ne sofinancira že nekaj let (ali res ni denarja za programe pomoči žrtvam nasilja, ali se lahko najdejo ustrezne rešitve),
- vzpostavitev svetovalne pisarne za pomoč v primerih nasilja v družini: na telefon varne hiše in materinskega doma pokliče za pomoč in svetovanje petkrat več žensk, kot se jih odloči za vključitev v program z namestitvijo; veliko je žrtev nasilja v družini iz bližnje okolice, ki se ne odločijo za namestitev v program zaradi različnih vzrokov (služba, šolanje otrok, materialne razmere...), iščejo in potrebujejo pa svetovanje, spremljanje, samopomočno skupino, opolnomočenje, zagovorništvo; potrebovali bi torej svetovalno pisarno in samopomočno skupino za zunanje uporabnice in tiste, ki zaključijo program ter potrebujejo še spremljanje - sebina, kader in organizacija je pripravljena, potrebna je še podpora lokalne skupnosti,

- akcije za večjo osveščenost in informiranost širše javnosti v dnevih boja proti nasilju: postavitve transparentov, scene s figurami s sporočilom o preprečevanju nasilja, objave v medijih, bele pentlje s sporočilom o nenasilju, informativno gradivo...

ZAKLJUČEK

Kot je razvidno iz predstavljenih podatkov v poročilu se izsledki Nacionalne raziskave o nasilju v zasebni sferi in v partnerskih odnosih ujemajo s podatki oz. ugotovitvami, ki jih Center za socialno delo Nova Gorica in Zavod Karitas Samarijan Solkan opažata pri svojem delu.

Nasilje nad ženskami je prisotno, tako v družbi nasploh kot v lokalni skupnosti, čeprav se o njem govori več kot v preteklosti. Na voljo je tudi več programov, kamor se lahko žrtve vključijo. Gre za kompleksen družbeni problem, pri katerem je potrebno sodelovanje različnih organizacij, da bi se le-to zmanjšalo.

Pripravljalci gradiva si bomo v skladu z zakonodajo ter svojimi zmožnostmi in dobrim sodelovanjem prizadevali za čim boljše ozaveščanje javnosti na tem področju, tako zaščito žrtev kot pomoč povzročiteljem nasilja, čim večji ponudbi programov na tem področju ter za reševanje konkretnih individualnih stisk.